

Українська література

УДК 821.161.2'06-3.09(092)

Світлана Бородица,

к. філол. н., доц. (м. Тернопіль)

DOI 10.25128/2617-3427 19.51.01

Історіософський код в історичній повісті «Шестикрилець» Катрі Гриневичевої

У статті осмислено історіософську концепцію Катрі Гриневичевої в повісті «Шестикрилець», спрямовану на самовизначення українців як нації; окреслено художні доміанти історичного мислення авторки (національна ідея, аналітичність, поєднання історичного факту та авторського вимислу, ускладнення нарративної структури, часопросторові деформації, монтажність композиції, увиразнення зовнішнього й внутрішнього конфліктів та ін.). Доведено, що у повісті «Шестикрилець» письменниця майстерно синтезувала художні елементи фольклорної, романтичної та барокової традицій в оригінальній жанровій формі – новелістичній повісті. Доцентрова інтеграція окремих новел-мікросюжетів через асоціативні та причиново-наслідкові зв'язки забезпечує панорамну картину тогочасної дійсності, «мозаїчну епічність». Вони – сцени великої історичної драми, що авторка неухильно розгортає до трагічного фіналу. Досліджено, що письменниця впевнено руйнувала традиційний для української історичної прози принцип сюжетної і хронологічної неперервності. З іншого боку, вона трансформувала жанр роману-життєпису через відмову від біографічної, так званої житійної структури твору. Відтак Катря Гриневичева створила оригінальний жанровий різновид історичної повісті, де художньо інтерпретувала українську історію другої половини XII – початок XIII ст. в контексті споконвічних прагнень українців до національного самовизначення та самоствердження.

Ключові слова: історіософська концепція, історична повість, історичний факт, художній вимисел, інтерпретація, національна самоідентифікація.

Boroditsa S. The Historiosophical Code in Katria Hrynevychycheva's Historical Novella "Shestykrylets".

The article focuses on the historical and philosophical concept of Katria Hrynevychycheva's novella "Shestykrylets", aimed at national self-determination of Ukrainians; the artistic dominants of the author's historical thinking (national idea, analyticity, combination of historical fact and author's fiction, complexity of the narrative structure, space-time deformations, montage of composition, expressiveness of external and internal conflicts, etc.) are outlined. It has been proved that in the novella "Shestykrylets" the writer skillfully synthesized artistic elements of folk, romantic and baroque traditions in an original genre – novella with short story elements. Centripetal integration of individual short stories through associative and cause-and-effect relationships provides a broad picture of the reality of that time, "mosaic epicness". They are the scenes of great historical drama that the author steadily unfolds until the tragic ending. It has been researched that the writer confidently destroyed the principle of storyline and chronological continuity, traditional for Ukrainian historical prose. On the other hand, she transformed the genre of the biographical novel by rejecting the biographical, so-called life structure of a literary work. Thus, Katria Hrynevychycheva created an original genre of historical novella, where she artistically interpreted Ukrainian history of the second half of the 12th – the beginning of the 13th centuries in the context of the Ukrainians' eternal desire for national self-determination and self-assertion.

Key words: *historiosophical concept, historical novella, historical fact, fiction, interpretation, national self-identification.*

Постановка наукової проблеми та її значення.

М. Рудницький у студії «Між ідеєю і формою» (1932) журнально зазначав: «Хто зна, чи сам термін “галицька література” не став вже абстрактним поняттям: мріяних потенціальних можливостей. А може ще краще – пережитком. Коли брати нинішнє її становище, вона стала островом Робінзона, який жде на рятунокві човни...» [9, с.155]. Проте тогочасна творчість західноукраїнських письменників О. Бабія, Дарії Віконської, Ірини Вільде, Катрі Гриневичевої, Г. Журби, Н. Королевої, А. Лотоцького, О. Назарука, Ю. Опільського, Семена Ордівського, У. Самчука, І. Филипчика, А. Чайковського та ін. засвідчувала невпинний процес інтелектуалізації авторського письма, модерної

трансформації структурно-формальних утворень. У руслі європеїзації національного письменства прочитуємо і ранню прозу Катрі Гриневичевої. У 1935 році в «Українській бібліотеці» Львова авторка надрукувала історичну повість «Шестикрилець», майстерно синтезувавши у ній художні елементи фольклорної, романтичної та барокової традицій.

Аналіз досліджень цієї проблеми. У контексті західноукраїнської прози першої половини ХХ ст. історична повість «Шестикрилець» Катрі Гриневичевої є особливо оригінальною в жанровому і стильовому аспектах. У ній письменниця «на перший план висунула форму твору, його мову і образно-стильові засоби, залишаючи зміст в тіні» [8, с. 317]. Своєрідна історична проза письменниці відразу опинилася в епіцентрі літературознавчих дискусій та критичних оглядів. Так, у 1929 році в оглядовій студії «Сучасна історична белетристика» В. Державин здійснив спробу аналізу історичної повісті «Шоломи в сонці», наголосивши на її «націоналістичному ухилі», що, за його переконанням, реалізувався письменницею в «націоналізмі» та «ліберальній» психо-ідеології», «загальній ідеалізації галицької удільної монархії», художньому образі «авантюриста-князя» [4, с. 45]. Відповідно В. Державин «переконливо» назвав Катрю Гриневичеву представницею «західно-української дрібно-буржуазної інтелігенції». У 30-40-х роках ХХ ст. після участі письменниці у творчому змаганні за найкращий літературний твір, оголошеному Товариством українських письменників і журналістів імені І. Франка (ТОПІЖ), у галицькій періодиці з'явилися рецензії та критичні матеріали «Жінки пишуть повісті» (1936) М. Гнатишака, «Межі реалізму в історичному романі» (1939) Я. Гординського, «Катря Гриневичева» (1946) В. Дорошенка та ін. Другий етап (середина ХХ ст.) вивчення творчості Катрі Гриневичевої розпочався в діаспорі по смерті письменниці: «Катря Гриневичева» (1948) І. Коровицького, «Пам'яті Катрі Гриневичевої» (1948) Є. Маланюка, «“Дзвінок” і Катря Гриневичева» (1948) Б. Гармаша, «Володарка слова: Тіням Катрі Гриневичевої» (1948) О. Грицяя, «Остання свіча в моєму храмі» (1952)

О.Ізарського, «Жмут спогадів про Катрю Гриневичеву» (1973) О.Кисілевської, «Катря Гриневичева» (1975) У.Любович та ін. Відзначимо, що 1968 року в канадському видавництві «Гомін України» був надрукований біографічний нарис «Катря Гриневичева» [1] Я.Гриневича, де син Катрі Гриневичевої популяризував прозовий спадок своєї талановитої матері, суб'єктивно інтерпретуючи її творчу індивідуальність.

У кінці 80-х – 90-х роках ХХ ст. українські літературознавці повертають у літературний дискурс заборонену в радянський час високохудожню творчість Катрі Гриневичевої («Людина в історії: сучасний український історичний роман» (1989) М.Ільницького, «Катря Гриневичева» (1989) Ф.Погребенника, «Катря Гриневичева та її історичні повісті» (1990) О.Мишанича, «Покута Катрі Гриневичевої» (1990) Р.Горака, «Душа моя величить Бога» (1991) С.Гальченка, «Катря Гриневичева» (1993) О.Мишанича та ін.). В «Історії української літератури ХХ століття» (за редакцією В.Дончика) (Кн.1, 1994) узагальнено наукові судження про ідіостиль письменниці: «Можна визнати, що К.Гриневичева свідомо культивує стиль літературного бароко з його багатою орнаментикою, вишуканістю й вибагливістю вислову, високою поетичною насиченістю образу» [5, с. 659]. Окремі аспекти художньо-естетичних та ідейних доміант творчої спадщини Катрі Гриневичевої проаналізовані в літературознавчих студіях О.Харлан («Катря Гриневичева: життя і творчість» (1997), «Історична проза Катрі Гриневичевої» (1997), «Катря Гриневичева: літературний портрет» (2000)). Критичну рецепцію стильових особливостей історичної прози авторки, насамперед релігійно-містичних мотивів у ній спостерігаємо у сучасних наукових розвідках Л.Лебедівни. Не оминула увагою творчість Катрі Гриневичевої Н.Мафтин у монографії «Західноукраїнська та еміграційна проза 20-30-х років ХХ століття: парадигма реконквісти» (2008). Дослідниця висловлює важливі, на наш погляд, судження про «експериментаторські» повісті «Шестикрилець» та

«Шоломи в сонці», відзначаючи «оригінальність стилю та новаторські підходи до історичної тематики» [7, с. 117].

Мета статті – окреслити історіософську концепцію в повісті «Шестикрилець» Катрі Гриневичевої, спрямовану на самовизначення українців як нації; осмислити художні доміанти історичного мислення авторки (національна ідея, аналітичність, поєднання історичного факту та авторського вимислу, ускладнення наративної структури, часопросторові деформації, монтажність композиції, увиразнення зовнішнього й внутрішнього конфліктів та ін.).

Виклад основного матеріалу. Катря Гриневичева в історичній прозі обґрунтувала історіософську концепцію, в центрі якої – самототожність українця. Відтак, відчуваючи необхідність підняти на новий художній рівень відтворення української історії, вона обрала такий кут зображення й осмислення історичних процесів, що «виражають національний характер» (Е. Сміт). У другому виданні «Шестикрильця» (1936) авторка конкретизувала жанр повісті як «історичні нариси Катрі Гриневичевої». Про тривале визрівання задуму твору свідчила поява упродовж 1924-1925 років у «Літературно-науковому віснику» оповідань «Куна – праву» і «Велика Глуша», які згодом стали розділами повісті «Шестикрилець». Водночас процес циклізації історичних оповідань про Галицько-Волинське князівство другої половини XII – початок XIII ст., коли волинський князь Роман Мстиславич утверджував могутність своєї держави, потверджує, що письменниця усвідомлювала «особливу художню можливість», «реалізовану в оригінальній жанровій формі» [6, с. 7] – новелістичній повісті.

Повість «Шестикрилець» складається з 11 новел, об'єднаних одним героєм як носієм головної ідеї твору: єдність рідної землі. Тому їх цілісність забезпечує не так біографія Романа Мстиславича, як фрагменти подій його особистого та політичного життя: подорож в Угорщину, одруження з Рюриківною, укріплення західних кордонів князівства, морські походи на південь, боротьба з половцями, протистояння з Рюриком, похід на Польщу і

смерть під Завихостом. Кожна з новел-частин повісті не руйнує логіку викладу подій, а навпаки через фабульний ланцюг творить монолітний композиційний стрижень. Доцентрова інтеграція окремих новел-мікросюжетів через асоціативні та причиново-наслідкові зв'язки забезпечує панорамну картину тогочасної дійсності, «мозаїчну епічність» (З. Карцева). Вони – сцени великої історичної драми, що авторка неухильно розгортає до трагічного фіналу. Письменниця впевнено руйнувала традиційний для української історичної прози принцип неперервності. З іншого боку, вона трансформувала жанр роману-життєпису через відмову від біографічної, так званої житійної структури твору. Так, Катря Гриневичева починає розповідь без вступів і пояснень і зупиняє її в конкретний момент, щоб повернутися до головного героя в наступний епізод його біографії. Наприклад, у новелі «Лисиці брешуть...» вона описує втечу ворога князя – Рюрика Київського з Видубицького монастиря у 1203 році, то в наступній – «Завихост» – останній день життя Романа Мстиславича і його трагічну загибель 19 червня 1205 року. Кожний розділ є новою картиною, де дія розгортається за авторською логікою строго послідовно, проте завжди несподівано.

Вважаємо, що Катря Гриневичева по-своєму реалізувала техніку романтичної драматургії В. Шекспіра, Ф. Шіллера, В. Скотта, зокрема її «метод картин», коли в історичній повісті «Шестикрилець» драматичні сцени модифікуються в динамічні картини, а декорації – в живописні описи. Таким чином, емоційно місткі, багатозначні епізоди як драматичні сцени-картини творять глибоко продуману, внутрішньо організовану концептуальну єдність. Цей «метод картин» допоміг письменниці показати історичну епоху у розрізі політичних, соціальних, ідеологічних, духовних, етичних протиріч. Водночас він дозволив простежити складний шлях становлення та самоідентифікації князя Романа Мстиславича – «удатної парості» династії Володимира Мономаха.

За романтичною концепцією особистості головний персонаж – ідеалізований правитель, який концентрує «ідею» зображених у творі подій. Орієнтуючись на найвищі взірці «ідеального героя», Катря Гриневичева актуалізувала культ сильної героїчної особистості – людини діяльної, мислячої, яка бачить історичну перспективу, завжди чинить на благо народу і держави, сповідуючи у своїх діяннях кодекс честі. Н.Мафтин обґрунтовує, що письменниця творила «високий міф про національного героя, міф, суголосний тональністю героїчного вагнерівському “Кільцеві Нібелунгів”» [7, с.120]. На її думку, образ легендарно-героїчний образ Романа Мстиславича в «стилі норманських саг» став «об’єднуючим композиційним началом» [7, с.119] для всіх новел повісті. Натомість О.Мишанич вказує на певну його схематичність [8, с. 326], оскільки кожен розділ-картина подає і розкриває читачеві героя в іншому ракурсі: у «З вітром за гори» він – закоханий юнак, готовий боротися за руку юної Шарольти, в «Куна – праву» і «Сонце в Галичі» – мудрий князь, у «Вітрила плещуть...», «Б’ѣ акы коркодълъ...», «Завихост» – мужній воїн, у «На Ужок проб’ю гори...» – далекоглядний політик. Але, вважаємо, власне такий «інтелектуальний монтаж» кадрів-характеристик забезпечує цілісний і масштабний «великий кадр» – монументальну постать героїчного чину: «Владний обрис чола, високий ніс зо сміливою різьбою кості, вус тонкий, як мазок сепії над спеченими устами, доповнювала гостро чорна прядь край лівого вуха, підкресленого поблиском філіграну. З-під чола в довгих бровах, суворих, жевріли очі зроду неситі й зроду бурні. Увесь здавався чуйністю, гнучкістю, небезпекою, утаєним замислом, хижою зупинкою, перемогою в її скритім первопочині. Не могло бути інакше, при оцій гордій рівновазі рамен, мірі пліч, при згибі темних рук під поводами. А кривий натиск стопи на стремена? Це була прикмета уродженого войовника» [2, с. 83]. Величність на межі з демонізмом репрезентували авторське бачення історичного образу, позначене впливом барокової літературної традиції.

Прикметно, що фрагментарна поліфонія повісті «Шестикрилець», з одного боку, динамізує нарацію, з іншого – психологізує її. Сугестивна сила портретних описів і пейзажних картин увиразнює трагічний образ князя, по суті, замкнутого, відчуженого і самотнього у своїй величі. Шарольта, Божанка, Зеленгора, Рюриківна, Рюрик, Дарослав лише відтінюють його особисті переживання, державницькі візії, войовничі плани. Майстерно володіючи психологічним письмом, Катря Гриневичева детально фіксувала його різні душевні стани: усамітнення і потайність: «Він не бажав ділитися ні з ким життям своїх думок, невгамовною душею, – у своїй найглибшій істоті вільний, виключний і самітній, як орел на гостроверсі» [2, с. 35]; зневага і гнів: «Жорстокі тіні шмигали по княжому чолі, жорстоко палилися очі... Одним кутом спечених вихрами губ володаря сковзнувся сміх безконечної погорди...» [2, с. 119]; радість і щастя: «Він зорів ясно почерез смагу щок, ...смакував гожі згадки своїх побідних доріг. Цієї великої днини він був сильний, радісний і такий повний себе самого, як чара, що хоче полум'я чудового напитку перелити через береги» [2, с. 136] та ін. Авторка уважно обсервувала обличчя князя, кожний порух брів чи напрям погляду в межових ситуаціях загрози його життю: «Гаряче підірвалося, мов кігтями роздерте, серце. Кутом ока, укритим імлюю, Шестикрилець узрів у цю мить відкритий шлях на Галичину й Волинь» [2, с. 142]. Поетика художньої сугестії у «Шестикрильці», реалізована Катрею Гриневичевою через контраст, градацію, пуант, викликає у читача естетичну насолоду (в епізоді «На кам'яній метопі» юний Роман перемиг голіруч «парда»: «Він чув, що заслужив у цю мить на те, щоб ... побачити перед собою ... гіпногрифа, що знає дорогу в світ геросів та безсмертних жінок» [2, с. 14] як символу здійснення нереальної мрії) або ж чуттєву реакцію, як, наприклад, у розділі-новелі «Куна – праву», коли сіромаха-закуп показав князеві його ж «ковток» – «срібне плетиво, з лвиною, на подобу людської, головою в емалії» [2, с. 62], яким він обдарував його сестру – «в'язальницю-величальницю» Божанку, котру боярин Ратьбор звів зі світу, задушивши її ж косами. Сугестивність у

цей момент загострюється за допомогою кінематографічного «напливу», коли наступний кадр проступає крізь попередній і вони тривають начебто одночасно: «Стало так тихо, що чути було, як дивно дзижчав огник лампки на покуті і кожний стулився в собі, як мушка. Це ж бо тужила за землею чиясь душа, ненапоєна щастям, прогнана без часу в безвісти. Вона ходила поміж бояр, просила пригісного, – з кожного пугара виноградну каплю, солодку...» [2, с. 62].

Психологічний ракурс у повісті ускладнювався через живописне зображення міміки і жестів персонажа, зорові та слухові асоціації, настроєві малюнки і їх семантичне навантаження. Посилює його і традиційний для бароко змістовий потенціал імені: «недаром» бояни нарекли Романа Мстиславича «вірлиним іменням, Шестикирила» [2, с. 7], – що всі риси непростого князевого характеру зв'язало воєдино в цільний монументальний образ правителя, на молоде чоло котрого «схилилася слава, та сама, що її дзвонять на арфах під високими вежами і свищать у сопілки край потоків» [2, с. 14]. Відтак можемо стверджувати: Катря Гриневичева свідомо культивувала в історичній повісті стиль літературного бароко, зокрема, «його прагнення сили, перебільшень, гіпербол, його кохання в парадоксі та любов до антитези та, мабуть, і його пристрасть до великих форм, до універсальності, до всеохопливості» [10, с. 240]. Барокові структури «Шестикрильця» характеризуються вишуканістю і вибагливістю вислову, орнаментальна мова активізує образну перцепцію подій, описаних примхливими і граційними синтаксичними конструкціями, овіяних ліричним настроєм та величним пафосом. Тому «повісті К. Гриневичевої читаються і сприймаються як поезія, сюжет у них перебуває ніби на другому плані» [8, с. 329], – зазначає О. Мишанич.

Багатство образної системи насправду місцями заступає сюжет твору, зосереджуючись на підтекстовому драматизмі, а модерне конструювання сцен-картин трансформує традиційну наративну структуру історичної

повісті. Водночас така техніка авторського письма не гальмує фабульний рух, розмикає обмежений рамками новели простір, інтенсифікує час, динамізує концентровану оповідь наратора-всезнавця, утверджуючи його національний статус. Услід за І. Франком, письменниця переносила «новелістичну концентрацію... і на повісті, які відзначаються ... несподіваним зламом, що, наче той обвал у горах, розкриває різні пласти суспільного буття, розкриває характер у крайній ситуації, у сплетінні суперечностей дійсності» [3, с. 99-100].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У повісті «Шестикрилець» Катря Гриневичева модифікувала традиції української історичної та новелістично-біографічної прози насамперед через жанровий синтез новели і повісті. Відтак вона розширила межі жанру, створивши модерну фрагментарну форму, пов'язану внутрішніми асоціативними зв'язками, монтажною композицією, концептуальним образом головного персонажа, що зумовлює розвиток основного сюжетного мотиву – єдності правителя зі своєю епохою, землею, народом. Її історіософська концепція заґрунтована в рецепцію історичної особистості князя-володаря як символу суспільного, а ширше національного ідеалу. Свідомо обрані «високо драматичні епізоди» з життя волинського князя Романа Мстиславича демонструють читачеві «історичну людину» – носія національного коду та націєконсолідуючих ідей та інтенцій авторки: могутності держави, її незалежності, поступу, гідного місця у світі, правових свобод громадян, гуманізму та просвіти. Відповідно інтерпретація письменницею історичних подій другої половини XII – початок XIII ст. через реконструкцію героїчно опоетизованої постаті державного лідера – воїна і захисника – реактуалізується у трьох планах: історичному, психологічному і символічному. Ідеалізація, фольклоризм, бароковість, романтизація, героїчність обумовили авторську концепцію національної ідентифікації, що продукує в сучасного читача державницькі переконання і патріотичні почування.

Джерела та література

1. Гриневич Я. Катря Гриневичева: біографічний нарис. Торонто: Гомін України, 1968. 95 с.
2. Гриневичева К. Шестикрилець. Шоломи в сонці: іст. повісті / упоряд., авт. післямови та приміт. О. В. Мишанич. Київ: Дніпро, 1990. 342 с.
3. Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ – початку ХХ ст. Київ: Вища школа, 1981. 215 с.
4. Державін В. Сучасна історична белетристика. *Критика*. 1929. №12. С. 31-51.
5. Історія української літератури ХХ століття: в 2 кн. / за ред. В. Г. Дончика. Київ: Либідь, 1994. Кн. 1: 1910-1930-ті роки. 784 с.
6. Карцева З. И. Особенности развития болгарской прозы 60-80-х годов. Москва: Изд-во МГУ, 1990. 144 с.
7. Мафтин Н. Західноукраїнська та еміграційна проза 20-30-х років ХХ століття: парадигма реконквісти: монографія. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. 356 с.
8. Мишанич О. Катря Гриневичева та її історичні повісті. *Гриневичева К. Шестикрилець. Шоломи в сонці: іст. повісті / упоряд., авт. післямови та приміт. О. В. Мишанич*. Київ: Дніпро, 1990. С. 314-331.
9. Рудницький М. Між ідеєю і формою. *Форум*. 1996. №2. 152-185.
10. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Тернопіль: МПП «Презент», ТОВ «Феміна», 1994. 480 с.

References:

1. Hrynevych Ya. Katria Hrynevychева: biohrafichnyi narys. Toronto: Homin Ukrainy, 1968. 95 s.
2. Hrynevychева K. Shestykrylets. Sholomy v sontsi: ist. povisti / uporiad., avt. pisliamovy ta prymit. O. V. Myshanych. Kyiv: Dnipro, 1990. 342 s.
3. Denysiuk I. Rozvytok ukrainskoi maloi prozy KhKh – pochatku KhKh st. Kyiv: Vyshcha shkola, 1981. 215 s.
4. Derzhavin V. Suchasna istorychna beletrystyka. Krytyka. 1929. №12. S. 31-51.
5. Istoriiia ukrainskoi literatury KhKh stolittia: v 2 kn. / za red. V. H. Donchyka. Kyiv: Lybid, 1994. Kn. 1: 1910-1930-ti roky. 784 s.
6. Kartseva Z. Y. Osobennosti razvytyia bolharskoi prozy 60-80-kh hodov. Moskva: Yzd-vo MHU, 1990. 144 s.

7. Maftyn N. Zakhidnoukrainska ta emihratsiina proza 20-30-khrokiv KhKh stolittia: paradyhma rekonkisty: monohrafiia. Ivano-Frankivsk: VDV TsIT Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stefanyka, 2008. 356 s.
8. Myshanych O. Katria Hrynevycheva ta yii istorychni povisti. Hrynevycheva K. Shestykrylets. Sholomy v sotsi: ist. povisti / uporiad., avt. pisliamovy ta prymit. O. V. Myshanych. Kyiv: Dnipro, 1990. S. 314-331.
9. Rudnytskyi M. Mizh ideieiu i formoiu. Forum. 1996. №2. S. 152-185.
10. Chyzhevskiy D. Istoriiia ukrainskoi literatury (vid pochatkiv do doby realizmu). Ternopil: MPP «Prezent», TOV «Femina», 1994. 480 s.

УДК 821.161.2'06-2.09(092)

Леся Вашків

доц., к. філол. н. (м. Тернопіль)
DOI 10.25128/2617-3427 19.51.02

Риси творчого портрета Лесі Українки-драматурга

Леся Українку – славетну й улюблену письменницю нашого народу, феноменальну жінку у світовій культурі – можна характеризувати її ж поетичним образом – «світло нагірне». Нагірною проповіддю було її слово, що будило з летаргійного сну націю й вселяло віру й надію в її духовні сили «contra spem».

Іван Денисюк

Запропонований творчий портрет своїм змістом орієнтований на шкільну програму з поглибленим вивченням української літератури. Висвітлена драматургічна творча діяльність однієї з найяскравіших представників українського модернізму зламу ХІХ-ХХ ст. Проаналізовано драматургію Лесі Українки у її вершинних зразках.

Ключові слова: *неоромантизм, драматургія, драматична поема, драма-феєрія, конфлікт.*

ЗМІСТ

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА	3
СВІТЛАНА БОРОДИЦА	
ІСТОРИОСОФСЬКИЙ КОД В ІСТОРИЧНІЙ ПОВІСТІ «ШЕСТИКРИЛЕЦЬ»	
КАТРИ ГРИНЕВИЧЕВОЇ	3
ЛЕСЯ ВАШКІВ	
РИСИ ТВОРЧОГО ПОРТРЕТА ЛЕСІ УКРАЇНКИ-ДРАМАТУРГА	14
М.П. ГНІЗДИЦЬКА	
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА КРИЗЬ ПРИЗМУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ	
ЮРІЯ КОСАЧА В ЕСЕ «НА ВАРТІ НАЦІЇ»	35
НАТАЛІЯ КАРАЧ	
ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНА РЕЦЕПЦІЯ ПРОЗИ ІРИНИ ВІЛЬДЕ	51
Р.А. КОХАН	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА РАДОСТІ В СУЧАСНІЙ ПРОЗИ	
ПРОДІТЕЙ: ПОЕТОЛОГІЧНА ПЕРСПЕКТИВА	65
О.П. КУЦА	
ТВОРЧІСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА У ДРАГОМАНІВСЬКІЙ ПРОГРАМІ «НОВОГО	
ВИДУ» УКРАЇНСТВА	77
ЛАРИСА КУЦА	
СИНТЕЗ ДУШЕВНОГО І ПЕЙЗАЖНОГО «ПЛЕНЕРИЗМУ» У ЗБІРЦІ ІВАНА	
ФРАНКА «ІЗ ДНІВ ЖУРБИ»	94
ІРИНА РОЗДОЛЬСЬКА	
СТРИЛЕЦЬКИЙ ШЕВЧЕНКОЗНАВЧИЙ МЕМОРАТ: ЖАНРОВІ ТА ГЕНЕРАЦІЙНІ	
ОСОБЛИВОСТІ	107
ТЕТЯНА СКУРАТКО	
ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ПОЕМИ І. ДРАЧА «ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ»	122

ОЛЕКСАНДР ТКАЧУК

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАРАТИВНИХ ТЕХНІК У МАЛІЙ ПРОЗІ НАТАЛІ
КОБРИНСЬКОЇ 133

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ 146

МАРІЯ ДАНИЛЕВИЧ

ПАВЛО ГРАБОВСЬКИЙ ПРО РОСІЙСЬКОМОВНІ ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ
ШЕВЧЕНКА: ДЕТЕРМІНАНТИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ДІЙ 146

РЕЦЕНЗІЇ 160

ЛЕСЯ ВАШКІВ

«Я НЕ ДІЙШОВ ДО ВЕСНЯНОГО САДУ...» 160

МИКОЛА ЗИМОМРЯ, МИКОЛА ТКАЧУК

ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕАЛЬНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ
ПОСТПОСТМОДЕРНІСТСЬКОЇ ПРОЗИ 167

Періодичне видання – виходить двічі на рік

Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство: Збірник наукових праць / За ред. д.ф.н. Ткачука М.П. – Тернопіль: ТНПУ, 2019. – Вип. 51. –187 с.

Науковий редактор – Микола Платонович Ткачук
Технічний редактор – О.М.Ткачук

Здано до складання 9.12. 2019. Підписано до друку 12 12.
2019.

Формат 60×90 / 8. Папір офсетний. Гарнітура академічна.
Ум. друк. арк. 36 Тираж 300

Редакційно-видавничий відділ Тернопільського
національного педагогічного університету імені Володимира
Гнатюка

46004, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса, 2, ауд. 81.